

TUTKIMUSSELOSTEET JA KOMMENTIT

SVEN LINDMAN

NÅGRA PÅPEKANDEN I DISKUSSIONEN KRING »GRUNDPROGRAMMET»

Det lär väl i första hand ankomma på ordföranden i »politisk-statsvetenskapliga sektionen» att — om han finner det mödan värt — bemöta den kritik som i senaste nummer av *Politiikka* riktats mot sektionens i utkastet till »grundprogram» ingående promemoria. För egen del skall jag inskränka mig till att kommentera några punkter i lic. Väyrynens inlägg.

Lic. Väyrynen jämför de belopp som i promemorian upptas för kommunalforskningsprojektet med de totalbelopp som för 1969 och 1970 av samhällsvetenskapliga kommissionen avdelats för statskunskap och politisk historia. Vad han härvid förbiser är att större delen av de i promemorian föreslagna beloppen är forskarlöner och att sektionen uttryckligen uttalat följande. »Sen lisäksi, että toimikunnan tutkijan ja tutkimusassistentin toimiin määrätään itsenäistä tutkimustyötä sekä lisensiaatti- ja väitöskirjatöitään tekeviä henkilöitä, toimia olisi varattava myös suurten tutkimusprojektien parissa työskenteleville tutkijoille». För egen del har jag både i kommissionen och i dess arbetsutskott framhållit, att en förutsättning för genomförandet av de projekt som nämns i promemorian är att denna tanke accepteras — eller alternativt att den endast partiellt accepteras, varvid dock statskunskapens och den politiska historiens andel av understödsmedlen samtidigt måste höjas. (Då det förefaller mindre sannolikt att kommissionen är villig att gå på någon av dessa linjer, betyder detta att utsikterna för projektens genomförande i föreslagen omfattning är små, såframt det inte möjligen vid en senare tidpunkt kan träffas s.k. forskningsavtal.) Om vi från kommunalforskningsprojektets totalsumma 200 500 mk avdrar forskarlönerna, tillsammans 155 800 mk, återstår 44 700 mk fördelat på tre år, dvs. i genomsnitt 14 900 mk per år. Härmed må jämföras att för den forskargrupp för undersökning av »nationella och internationella faktorerers inverkan på den utrikespolitiska beslutsprocessen i Finland», av vilken lic. Väyrynen är medlem, för innevarande år på mitt förslag upptagits sammanlagt 21 000 mk.

Lic. Väyrynen talar om den »tukehduttamismentaliteetti omien ehdotamiensa projektien kustannuksella» som sektionen visat och anför som belägg härför den i promemorian ingående meningen: »Uusien projektien rahoittami-

nen olisi toimikunnan määrärahojen puitteissa mahdollista niin, että pienempien osuutta rajoitetaan.» Men denna mening ingår ju i ett resonemang om *svårigheterna* att finansiera större projekt utan »tutkimusmäärärahojen tuntuva lisääminen»! En utväg ur detta dilemma finner sektionen därefter i det redan nämnda förslaget om forskningsassistenters knytande till större projekt. Men detta förutsätter, framhåller sektionen, att en fortsatt ökning av befattningarnas antal garanteras, så att systemet inte medför »yksityisten tutkijoiden tutkimusedellytysten huononemista». Till yttermera visso understryker sektionen senare på samma sida: »Esittäessään tutkimuksen painopistealueita ja tutkimusprojekteja jaosto haluaa korostaa, etteivät ne saa sitoa toimikunnan määrärahoja niin, ettei jää mahdollisuuksia rahoittaa muita tutkimuksia tämän ohjelman ulkopuolelta». Man kan, om man så vill, kritisera dessa ställningstaganden för bristande realism, för att *svårigheterna* berörts med alltför lätt hand, men jag har svårt att se hur man skall kunna tala om »tukehduttamismentaliteetti».

I sina kommentarer till forskningsprojektet talar lic. Väyrynen om »aivan ilmeinen oman edun tavoittelu». (Också prof. *Heiskanen* finner att det »ennen kaikkea» är fråga om »komiteassa istuneitten henkilöitten omien projektien suosimista».) Då jag är den som först framfört tanken på ett kommunalforskningsprojekt, vill jag nämna, att det i intet skede varit fråga om att jag skulle leda det eller på annat sätt delta i dess utförande. Mina egna nuvarande forskningsintressen gäller partiforskning och 1800-talets idéhistoria; den kommunala sektorn har sedan flera år tillbaka kommit ur mitt blickfält.

Bakgrunden till projektet i fråga är följande. I slutet av våren 1970 (om jag minns rätt) nämnde samhällsvetenskapliga kommissionens dåvarande ordförande för mig, att det enligt hans mening kunde vara motiverat att sektionerna i samband med arbetet på »grundprogrammet» övervägde enstaka större projekt som vore av större bärvidd än dem kommissionen i allmänhet haft att ta ställning till. Då jag förhöll mig — och fortfarande förhåller mig — ytterst skeptiskt till nyttan av hela »runko-ohjelma»-bestyret, tog jag fasta på denna tanke; den tycktes mig innebära en möjlighet att få ut åtminstone någonting vettigt ur ett annars tämligen hopplöst företag. När »politisk-statsvetenskapliga sektionen» på senhösten 1970 skulle sammanträda, övervägde jag olika alternativ, men stannade till slut för att ett kommunalforskningsprojekt erbjöd flera fördelar med tanke på interdisciplinära kontakter, samverkan mellan olika institutioner, möjlighet till nordiska kontakter och inte minst »samhällsnytta». Jag vände mig till den expert som fanns närmast till hands, föreståndaren för institutionen för offentligt förvaltning vid Åbo Akademi, och bad honom uppgöra en promemoria i ämnet. Slutresultatet blev en framställning till sektionen, där olika alternativa uppläggningar diskuterades, men som utmynnade i ett förslag om koncentration kring participationsproblemet. Tanken vann bifall inom sektionen, och den kompletterades sedan som känt med

ett annat projekt som lämpade sig att påbegrinnas när kommunalprojektet beräknades vara avslutat.¹

Jag har sålunda drivit mina *synpunkter* — som självfallet kan kritiseras — men jag förstår inte på vad sätt jag drivit mina »egna fördelar». Jag vill tillägga, att jag under de fem år jag haft den mycket litet avundsvärda uppgiften att i samhällsvetenskapliga kommissionen ensam företräda statskunskap och politisk historia konsekvent avstått från att vid utdelningen av understöd begära sådana för egna forskningar eller att i mitt namn göra det för andras räkning. Om jag visat någon »bias», så har det varit till förmån för temata som legat mina egna intressen fjärran.